

Bongopa(t)ernes efterfølgere

af Lars Ole Bonde

Erik Lyhne & Karen Rønne (red.): *Børnesangbogen. 65 sange for og af børn*. Forlaget Modtryk 1983. Der er udgivet et »brugsbånd« med 19 sange og sanglege fra bogen. Samlet pris kr. 98,00.

Det var vistnok den unge Klaus Rifbjerg, der engang i 50'erne opfandt begrebet »Bongopa(t)ter«. Det var ment som en kærligt-ironisk metafor, en hilsen til de pædagoger, der var begyndt at arbejde med musik og bevægelse i børneinstitutionerne. Senere fik metaforen en mere negativ klang – blev synonym med velmenende, men lidt ubehjælpelig og ukunstnerisk »pædagog-musik«. – Men man må ikke glemme, at bongotrommerne, der blev »pattet«, på var noget lige så nyt dengang som ønsket om at arbejde ud fra børnenes musikalske og motoriske udtryksevner og -behov. I en tid, hvor »De små synger« var børnesangens autoriserede salmebog i de fleste hjem og institutioner, var en kropsorienteret musikforståelse noget nærmest suspekt. Den nye musikpædagogiks »bagmænd«, som først og fremmest var komponisten Bernhard Christensen, litteraturvidenskabsmanden Sven Møller Kristensen og gymnastikpædagogen Astrid Gøssel, var oppe imod mange fordomme og megen uvidenhed (hvilket man kan læse om i Bernhard Christensens bog »Mit motiv. Musikpædagogik bygget på rytme og improvisation«, Gyldendal 1983 –

anmeldt i Modspil 24).

Idag er situationen helt anderledes, bl.a. på grund af udholdenheden hos pionererne og deres elever. Rytmask, kropsorienteret musik og -pædagogik er blevet om ikke en selvfølgelighed, så dog en almindelighed i børnehaver, fritidshjem og i folkeskolen. Rytmaskiske børneplader (af stærkt svingende kvalitet) udgives i et pænt omfang, og mange af de rytmask orienterede børnesangskrivere får deres ting ud i sangbøger, der kan bruges af forældre, lærere og andre, der gerne vil synge sammen med børnene.

Men midt i glæden over, at der nu skrives mange livs- og kropsnære børnesange glemmer man let, at børnene kan selv. De er ikke små, tomme kar, som man efter ønske og temperament kan hælde ny musik i – børnene har deres *egen* musikkultur, som er delvist uafhængig af de voksnes initiativer og skiftende musikalske modestrømninger. De har deres egne sange, ballader, remser og sanglege, som går i arv – og de producerer hele tiden nyt, både i form af omsyngninger af kendte sange, som individuel spontansang og som egentlige selvopfundne sange.

Denne »usynlige musikkultur« findes dokumenteret og beskrevet, bl.a. i en pragtfuld udgivelse fra Dansk Folke-mindesamling, nemlig Svend Nielsens »Flyv lille påfugl« (LP/Kassettebånd med tilhørende bog, Forlaget Kragen – anmeldt i Modspil 21).

Og herfra kommer vi så endelig til det, denne anmeldelse egentlig handler om: en ny sangbog. Når jeg har gjort så meget ud af forhistorien, er det fordi »Børnesangbogen«, redigeret af Karen Rønne og Erik Lyhne, placerer sig i direkte forlængelse af den tradition og de initiativer, jeg har omtalt. Og samtidig er »Børnesangbogen« en værdifuld ny-skabelse: for første gang findes der på det danske marked en brugsorienteret sangbog, der tager børnenes musikkultur så alvorligt, at deres egne sange er med som andet og mere end et kuriøst appendix. – Selvom forlaget Modtryk har været mere end betænkeligt ved ini-

tiativets kommercielle bæredygtighed og sammen med redaktørerne forsøgt en halvgardering ved samtidig at satse på nogle af de »sikre« børnesangskrivernavne, er afblanceringen uden mislyde – og satsningen meget rosværdig. For ikke mindre end halvdelen af de 65 sange er ikke bare for, men *af* børn. Der er både traditionelle sanglege, omsyngninger (jvf. »Flyv lille påfugl«, som redaktørerne også henviser til og låner fra) og helt nye vidnesbyrd om børns musikalsk-tekstlige-motoriske kreativitet. Udgiverne opererer med 4 hovedkategorier: Hverdagssange, vrøvlesange, sanglege og (fremtidsoptimistisk og i tidens ånd) karnevalssange. Blandt de mere kendte, voksne bidragydere fylder Bjarne Jes Hansen, Lotte Kærå og Leif Falk mest, både kvantitativt og kvalitativt. Det er ikke tilfældigt. Både Lotte Kærå og Leif Falk (Skolen for Rytmik og Bevægelse, Århus Friskole)

er bevidste videreførere af Bernhard Christensen/ Astrid Gøsseltraditionen (jvf. interviews og artikler i Modspil 9). Sangudvalget er mao. både selektivt og meget konsekvent – man ser det også i udgiveren Karen Rønnes egne bidrag, der ligger på samme linie.

Er indholdet af »Børnesangbogen« således gennemtænkt og originalt, må man sige det samme om den tekniske side af sagen. Bogen er smukt udstyret med tegninger og fotos med relation til hver enkelt sang, sanglegene er forsynet med udførlige beskrivelser, melodierne er pænt og korrekt noteret (enkelte detaljer kan selvfølgelig diskuteres) og becifret, og der er i mange tilfælde forslag til (bongo!)trommerytme. – Nogle små detail-indvendinger: Sanglegene »Lodi-Lodi« fremstår anonymt. Der er faktisk tale om en regulær omsyngning af hin berømmelige norske Grand-Prix-vinder (en popudgave af en

klip her

Jeg bestiller herved:

- ☐ abonnement på Modspil 1984 nr. 23-26 kr. 128 inkl. moms og porto
- ☐ nr. 23 Tema: **Latin** (latinamerikansk musik) kr. 35 inkl. moms + porto
- ☐ nr. 24 Tema: **Holistisk musikforståelse** kr. 35 inkl. moms + porto
- ☐ nr. 25 Tema: **80'ernes musikhistorieskrivning** kr. 35 inkl. moms + porto
- ☐ nr. 26 Tema: **Musik og ny teknologi** kr. 35 inkl. moms + porto

navn:

adresse:

postnr./by:

sendes til: Modspil, v/ Forlaget Rhodos, Strandgade 36, 1401 København K, tlf. 01 54 30 20

MOOSRI

TIDSSKRIFT FOR MUSIKPOLITIK
KRITISKE MUSIKSTUDIER
KRITISK MUSIKPÆDAGOGIK

klip her

samisk joike), hvormed Jahn Teigen for nogle år siden scorede 0 points i den europæiske finale. Og det er lidt sært at se Leif Falk anført som komponist til reggaeklassikeren »You can get it, if you really want«, som på Friskoledansk hedder: »Du kan gør' det«. I øvrigt er det Dollar Brand, som er ophavsmand til Fødselsdagssangen på s. 38!

Udgivelsen af Børnesangbogen rejser imidlertid også nogle principielle problemer. »Børnenes sange« er *ikke* »autentiske«, der er ikke tale om videnskabelige optegnelser af børns levende sangudfoldelse (a la Svend Nielsens arbejder for Dansk Folkemindesamling, hvor hver enkelt frase i en børnesang noteres uafhængigt, uden becifring, men til gengæld med en redegørelse for sangens tilblivelses- og brugssammenhæng osv.). I Børnesangbogen er der tale om færdige produkter, fixerede udgaver, som må tilskrives redaktørerne. Børn producerer ikke selv færdige, afpudsede, becifrede sange, ligesålidt som de kender til copyright. – Hvis Børnesangbogen i praksis kommer til at lægge op til, at pædagoger fremover vil stimulere børn til at »skrive og komponere sange«, vil udgivelsen være fuldstændig forfejlet. En sådan parallel til udvandingen af Vesterbro Ungdomsgaard-traditionen vil i sidste instans kun medvirke til at kvæle spontansangen. Det er *ikke* i Bernhard Christensens m.fl.s ånd at sælge børns egne sange som varer på det kommercielle marked. Og det må være op til Børnesangbogens brugere at lade den indgå i et autentisk, musikalsk samvær mellem børn og voksne – i pionerernes ånd.

»Børnesangbogens Brugsbånd« rummer i alt 19 sange – 9 sanglege og 10 hverdagssange, hovedsagelig udvalgt

blandt de nye eller »ukendte«. Båndet er produceret med henblik på at hjælpe de mindre nodekyndige og fortjener også stor ros – ikke mindst som eksempel på hvordan en billig båndproduktion samtidig kan være god og teknisk tilfredsstillende. Alle tekster og melodier fremstår klart, tit i skægge arrangementer. Man skal lige være opmærksom på, at båndets trommerytmer tit afviger fra sangbogens, og at de syngende børn (nogle identiske med sangenes »forfatter-komponister«) nok både tør og kan mere end de fleste. Men det burde kun virke som en inspiration mere.

»Børnesangbogen« er en dejlig og vigtig udgivelse. Køb den før din børnehavepædagog.

